

DOPRAVNÍ NEHODOVOST CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2015

Jana Fabiánová

Abstrakt:

Dopravní nehodovost je intenzivně sledovaným, publikovaným a komentovaným jevem. Vzhledem k jeho povaze je přínosné nahlížet na něj z různých úhlů pohledu. Policie ČR vede podrobnou statistiku dopravní nehodovosti v souladu se zákonem o pozemních komunikacích, což umožňuje detailní rozboru ať už z pohledu účastníků, následků, příčin, geografické polohy, typu komunikace, vozidel apod. Příspěvek bere v potaz unikátní geografické umístění České republiky a zabývá se proto dopravní nehodovostí způsobenou osobami cizí státní příslušnosti. Rozbor je mimo jiné proveden z demografického pohledu za užití základních demografických charakteristik (pohlaví, věku, státní příslušnosti), geografického pohledu (v administrativním členění na kraje) a dle příčin. Z hlediska časového určení se příspěvek zabývá dopravní nehodovostí cizinců především v roce 2015, samostatná kapitola je věnována stručnému komentáři vývoje v prvním pololetí roku 2016.

Klíčová slova: dopravní nehoda, cizinec, pozemní komunikace

Úvod

Dopravní nehody jsou na pozemních komunikacích na denním pořádku. Bohužel ne vždy se obejdou pouze s následkem ve formě hmotné škody. Dochází při nich nezdědka kdy ke zraněním, která někdy mají i fatální důsledky. Území České republiky se svou sítí pozemních komunikací má v Evropě zvláštní postavení. Polohou tzv. v srdci Evropy a na pomezí východní a západní části Evropy naše republika aspiruje na postavení tranzitní země. I vlivem tohoto faktoru jsou relativně častými viníky dopravních nehod na pozemních komunikacích právě občané cizí státní příslušnosti. V následujících oddílech se budu věnovat rozboru dopravní nehodovosti na území České republiky v roce 2015. Pro aktuální přehled o vývoji budou prezentována i nejčerstvější data o dopravní nehodovosti v prvním pololetí roku 2016. Sledování a analyzování dopravních nehod z různých úhlů pohledu je velmi důležité. Jenom tak je možné identifikovat, na jaké oblasti je nutné zacílit preventivní opatření se zásadním cílem ochrany lidských životů při tak běžné věci jako je běžná mobilita - jízda na pozemní komunikaci.

Vymezení základních pojmů a metodiky

Dopravní nehoda je, jak je uvedeno v § 47 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, v platném znění, událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.

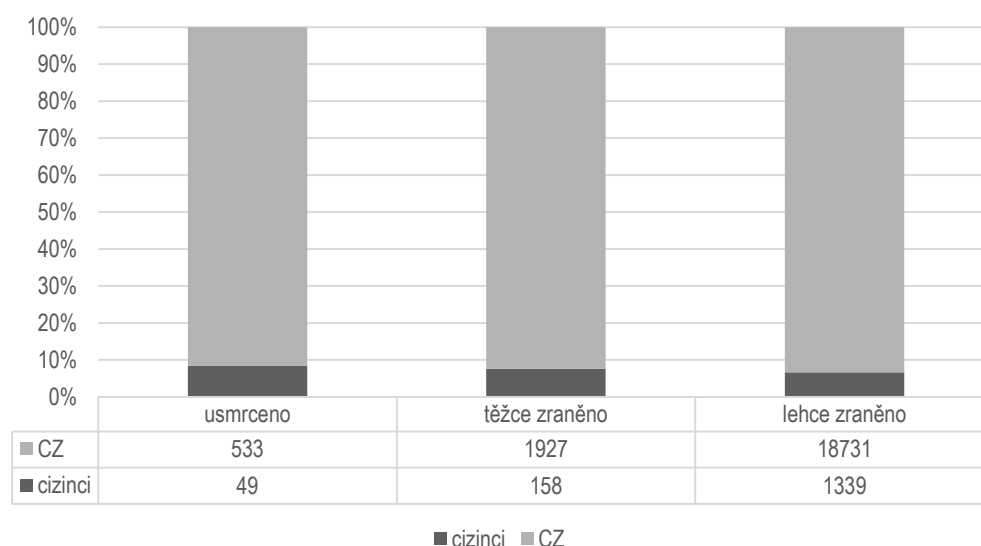
Za **cizince při dopravní nehodě** je považován ten, kdo nemá českou státní příslušnost. Informace o tom, ve kterém státě byl danému řidiči vydán řidičský průkaz, tedy v tomto posouzení nehraje žádnou roli.

Statistikou dopravní nehodovosti se v první řadě zabývá Policie ČR. Statistika je vedena jednotlivými krajskými ředitelstvími policie, za celou republiku pak údaje sbírá, kontroluje a analyzuje Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia ČR. Data jsou vedena v centrální databázi evidence dopravních nehod v pěti navzájem provázaných sekcích – nehody, následky, vozidla, chodci a GPS. V následujícím příspěvku je třeba věnovat pozornost, zda se hovoří o dopravních nehodách s účastí cizince (celkový počet, ať už cizinec nehodu zavinil nebo ne), či o nehodách zaviněných cizinci. U celkových **následků** se jedná o následující druhy: usmrcení (nejtragičtější následek dopravní nehody), těžké zranění (v souvislosti s těžkou újmou na zdraví), lehké zranění či o dopravní nehody pouze s hmotnou škodou. Tzv. **závažnost neboli tragičnost dopravní nehody** se posuzuje podle počtu usmrcených při daném typu dopravních nehod. **Hmotná škoda** je pouhým odhadem policisty na místě dopravní nehody a není částkou nijak závaznou pro plnění pojišťovny.

Dopravní nehodovost cizinců – počty a následky

Celkem v roce 2015 Policie ČR šetřila 93 067 dopravních nehod, z toho 6,1 % zavinili řidiči cizí státní příslušnosti. Obrázek č. 1 znázorňuje následky dopravních nehod zaviněných cizinci. Cizinci v roce 2015 na území České republiky zavinili 5 654 dopravních nehod (tj. 9,4 % nehod zaviněných řidiči motorových vozidel), při těchto nehodách bylo usmrceno 49 osob (tj. 8,4 % osob usmrcených při dopravních nehodách zaviněných řidiči motorových vozidel), 158 osob bylo zraněno těžce a 1 339 osob lehce. Celková odhadnutá hmotná škoda, způsobená při těchto nehodách, se vyšplhala na více než 603 milionů Kč.

Obrázek 1: Následky dopravních nehod na území ČR v roce 2015

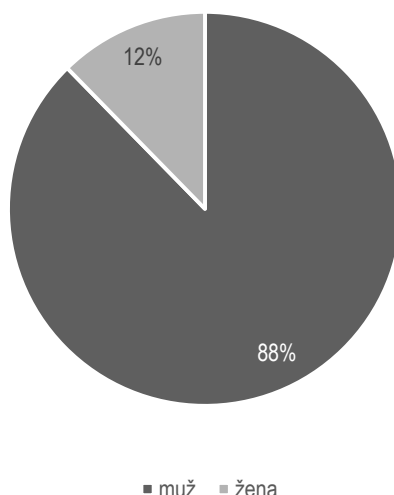

Zdroj: data ŘSDP PP ČR, vlastní zpracování

Demografický pohled na cizince – viníky dopravních nehod

Častějšími viníky dopravních nehod mezi cizinci jsou na našem území muži. V roce 2015 zavinili celkem 4 957 dopravních nehod, při kterých bylo 43 osob usmrceno, 146 osob zraněno těžce a 1 160 lehce. Muži cizinci jsou tedy častěji viníky závažných dopravních nehod.

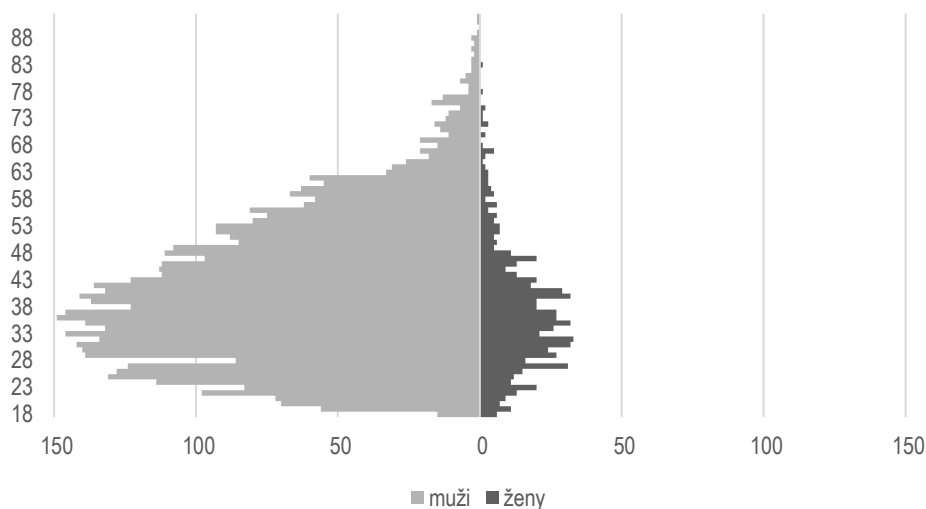
Obrázek 2: Řidiči cizí státní příslušnosti – viníci dopravních nehod na území České republiky v roce 2015 dle pohlaví

Zdroj: data ŘSDP PP ČR, vlastní zpracování

Rozložení viníků dopravních nehod s cizí státní příslušností dle pohlaví a věku je dobře patrné z obrázku č. 3. Muži jsou mezi viníky zastoupeni nejvýrazněji ve věku od 25 do 42 let. Nejvíce dopravních nehod (149) zavinili muži ve věku 36 let. Mezi ženami jsou nejvíce zastoupeny ženy ve věku 32 let, ty způsobily v roce 2015 celkem 33 dopravních nehod. Nejstarší cizinec – muž zavinil dopravní nehodu ve svých 92 letech, nejstarší žena ve věku 83 let. Rozložení viníků z demografického pohledu opět nahrává hodnocení naší země jako tranzitní, kdy hlavními aktéry nehod jsou muži v produktivním věku a lze tak usuzovat, že se bude jednat o řidiče z povolání. U žen pak můžeme odvozovat, že se jedná o cizinky žijící na území České republiky. Obdobný předpoklad však můžeme aplikovat i na nejstarší řidiče cizince – muže.

Obrázek 3: Řidiči cizí státní příslušnosti – viníci dopravních nehod na území České republiky v roce 2015 dle pohlaví a věku

Zdroj: data ŘSDP PP ČR, vlastní zpracování

Dopravní nehodovost cizinců z geografického pohledu

Z geografického pohledu lze konstatovat, že nejvíce dopravních nehod zaviněných řidiči cizí státní příslušnosti se v roce 2015 stalo na území hlavního města Prahy (celkem 2 192 nehod). Zdaleka se však nejedná o nejtragičtější nehody, vzhledem k tomu, že při nich došlo pouze v jednom případě k usmrcení, 12 osob bylo zraněno těžce a 175 lehce. Nejvíce tragických nehod cizinců se v loňském roce odehrálo na území Jihomoravského kraje. Při tamních nehodách bylo usmrceno 12 osob.

Tabulka 1: Dopravní nehody cizinců a jejich následky dle krajů

Kraj	Počet dopravních nehod	Usmrceno	Těžce zraněno	Lehce zraněno
HL. m. Praha	2 192	1	12	175
Středočeský	601	6	25	188
Jihočeský	176	6	10	108
Plzeňský	246	5	12	115
Ústecký	559	1	7	69
Královéhradecký	177	2	2	46
Jihomoravský	407	12	24	194
Moravskoslezský	333	7	14	88
Olomoucký	144	1	6	26
Zlínský	136	1	5	42
Vysočina	260	2	11	115
Pardubický	102	0	14	48
Liberecký	177	4	13	52
Karlovarský	144	1	3	73

Zdroj: data ŘSDP PP ČR, vlastní zpracování

Při posuzování České republiky jako tranzitní země by byl logický předpoklad, že významný počet dopravních nehod se stane na dálnicích. Předpoklad se potvrzuje i na základě dat uvedených v tabulce č. 1, kdy nejvíce dopravních nehod co do počtu i do závažnosti následků se (kromě hlavního města Prahy) stalo v krajích, jimiž prochází dopravní tepny (tj. Středočeský kraj – pomyslná křižovatka dopravních tepen v České republice, Ústecký kraj – zahrnující dopravní spojnici se Spolkovou republikou Německo a Jihomoravský kraj – s dopravními tepnami vedoucími do Rakouska a na Slovensko).

Z tabulky č. 2 sice vyplývá, že nejvíce dopravních nehod se stalo na místních komunikacích (1 611 dopravních nehod). Avšak nejtragičtější byly dopravní nehody, které cizinci způsobili na silnicích I. třídy (20 usmrcených osob) a dálnicích (14 usmrcených osob). Při těchto nehodách (na silnicích I. třídy a dálnicích) byla také způsobena nejvyšší hmotná škoda, a to celkově odhadem za více než 290 milionů Kč. I na základě těchto dat můžeme potvrdit, že nehody cizinců jsou nehody především plynoucí z tranzitní povahy naší země.

Tabulka 2: Dopravní nehody cizinců a jejich následky dle druhu komunikace

Komunikace	Počet dopravních nehod	Usmrceno	Těžce zraněno	Lehce zraněno	Odhad hmotné škody v Kč
dálnice	542	14	20	147	142 604 300
silnice I. třídy	977	20	64	447	149 037 000
silnice II. třídy	483	3	23	226	45 061 400
silnice III. třídy	330	7	17	134	38 155 600
uzel	413	0	9	81	36 778 000
komunikace sledovaná	1 048	0	10	114	89 143 600
komunikace místní	1 611	5	14	178	91 327 200
komunikace účelová - polní a lesní cesty	7	0	0	4	146 000
komunikace účelová - ostatní	243	0	1	8	10 789 500

Zdroj: data ŘSDP PP ČR, vlastní zpracování

Dopravní nehodovost cizinců dle státní příslušnosti

Z pohledu státní příslušnosti lze konstatovat, že nejčteněji zastoupenými viníky dopravních nehod – cizinci jsou Slováci. Ti v roce 2015 způsobili 1 326 dopravních nehod, což představuje 23,5 % nehod cizinců. Při těchto nehodách bylo usmrceno 11 osob. V pomyslném žebříčku tragických nehod Slováci zaujali druhé místo, hned za Poláky. Ti jsou viníky nejtragičtějších nehod. V loňském roce způsobili 688 dopravních nehod, při nichž bylo usmrceno 14 osob. Dalšími výrazně zastoupenými státními příslušnostmi jsou Ukrajina, Polsko, Německo, Vietnam, Rumunsko, Rusko, Maďarsko, Bulharsko a Rakousko.

Dopravní nehodovost cizinců dle příčiny

Z pohledu příčin dopravních nehod cizinců lze na základě dostupných dat konstatovat, že nejčtenější a zároveň nejtragičtější příčinou je plné nevěnování se řidiče řízení vozidla. Z této příčiny se stalo 1 036 dopravních nehod cizinců a 14 osob při těchto nehodách bylo usmrceno. Z pohledu četnosti jsou pak významné i příčiny nedodržení bezpečné vzdálenosti za vozidlem či

nepřízpůsobení rychlosti stavu vozovky. Z pohledu následků jsou pak nezanedbatelnými příčinami vjetí do protisměru či nedání přednosti.

Tabulka 3: Dopravní nehody cizinců dle příčiny

Nejčtenější příčiny dopravních nehod cizinců	Počet dopravních nehod
řidič se plně nevěnoval řízení vozidla	1 036
nedodržení bezpečné vzdálenosti za vozidlem	642
nepřízpůsobení rychlosti stavu vozovky	485
nesprávné otáčení nebo couvání	466
nedání přednosti upravené dopravní značkou "DEJ PŘEDNOST V JÍZDĚ ! "	313
Nejtragičtější příčiny dopravních nehod cizinců	Usmrceno
řidič se plně nevěnoval řízení vozidla	14
vjetí do protisměru	5
jiné nedání přednosti	5
nedání přednosti upravené dopravní značkou "DEJ PŘEDNOST V JÍZDĚ ! "	4
nezvládnutí řízení vozidla	4

Zdroj: data ŘSDP PP ČR, vlastní zpracování

Nehodovost cizinců v prvním pololetí roku 2016

V období od ledna do června letošního roku se na našem území stalo 30 728 nehod zaviněných řidiči motorových vozidel. Cizinci na pozemních komunikacích na území České republiky zavinili 3 085 dopravních nehod. Z toho 87,5 % zavinili cizinci-muži. Celkem bylo za první pololetí roku 2016 při těchto nehodách usmrceno 24 osob (všichni při dopravních nehodách zaviněných muži). Nejvíce dopravních nehod cizinců se stalo na území hlavního města Prahy (celkem 1 223 dopravních nehod), při těchto nehodách však nikdo nezemřel. Naopak nejtragičtější postavení má mezi kraji Středočeský kraj – na jeho území se sice stalo „pouze“ 358 nehod cizinců, zemřelo však při nich 5 osob. Nejvíce nehod se stalo opět na místních komunikacích (997 dopravních nehod). Dle státní příslušnosti jsou mezi viníky opět nejvíce zastoupeni Slováci (způsobili celkem 721 dopravních nehod, při kterých zahynuly 4 osoby). Nejčtenější příčinou bylo opět nevěnování se řízení vozidla (531 dopravních nehod). Nejtragičtějšími příčinami dopravních nehod cizinců, při kterých shodně zahynulo 5 osob, byly vjetí do protisměru a nepřízpůsobení rychlosti vlastností vozidla a nákladu.

Závěr

Z rozboru dat z databáze Ředitelství služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky vyplynulo, že v loňském roce více než 9 % dopravních nehod zaviněných řidiči motorových vozidel zavinili řidiči cizí státní příslušnosti. Z téměř 90 % se jednalo o muže. Valná většina mužů – viníků dopravních nehod byla v produktivním věku od 25 do 40 let. Celkem bylo v roce 2015 při nehodách cizinců usmrceno 49 osob. Nejvíce dopravních nehod se stalo na území hlavního města Prahy, nejtragičtější nehody se však odehrály na území kraje Jihomoravského. Nejčtenější i nejtragičtější příčinou dopravních nehod cizinců v loňském roce bylo nevěnování se plně řízení motorového

vozidla. Z aktuálních dat za letošní první pololetí vyplývá, že základní charakteristiky zřejmě zůstanou zachovány, i když lze předpokládat, že celková bilance jak do počtu dopravních nehod, tak do počtu osob usmrčených při těchto nehodách, se zřejmě zvýší. Je velice důležité sledovat závažnost dopravních nehod a analyzovat jejich příčiny. Jen na základě těchto zkoumání je možné zacílit na identifikovaná problematická místa a realizovat preventivní opatření s cílem ochránit nejen majetek, ale především životy osob.

Literatura a zdroje dat

Česko, 2000. *Zákon č. 361/2000 Sb., o pozemních komunikacích, v platném znění.*

Ředitelství služby dopravní policie policejního prezidia ČR. *Přehled o nehodovosti na pozemních komunikacích v České republice za rok 2015.* 1. Praha: Policie ČR, 2016.

Summary

The traffic accident rate is intensively pursued, published and glossed. Due to its nature, it is beneficial to look at it from different points of view. The Police of the Czech Republic leads the detailed statistics of accidents in accordance with the law on road traffic, which allows a detailed analysis of whether, from the perspective of the participants, consequences, causes, geographic location, type of communication, vehicles, etc. This paper takes into account the unique geographic location of the Czech Republic and therefore deals with traffic accidents caused by persons of foreign nationality. The analysis is carried out from a demographic point of view for the use of basic demographic characteristics (gender, age, nationality), the geographic point of view (in the administrative division into counties) and according to the causes. In terms of time the paper deals with the road traffic rates of foreigners mainly in 2015, a separate chapter is devoted to the short summary of the development in the first half of the year 2016.

Kontakt

Jana Fabiánová
Fakulta informatiky a statistiky, katedra demografie
Vysoká škola ekonomická v Praze
nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3
xfabj07@vse.cz